

Iedere melkveehouder werkt in een zuivelketen.

Wat betekent dit voor het
onderwijs?

In het nieuws

- “Melanine-schandaal treft nu ook Friesland Foods”
- “Gorilla’s en orang-oetang ziek na nuttigen melkpoeder”
- “De Nederlandse zuivelsector wil energieneutraal produceren”.
- “Verburg verwacht zware onderhandelingen over melkquotum”

Van bulk naar differentiatie: Campina Omega 3

- Door een combinatie van weidegang en een andere voeding van de koe kan de consument melk kopen met 10% minder verzadigde vetzuren, 20% meer onverzadigde vetzuren en verdubbeling van Omega 3-vetzuren.
- Deze koeien geven melk met een evenwichtiger vetzuursamenstelling.
- 600 Nederlandse veehouders zorgen voor 200 miljoen kilo melk.
- De organisatie vergde 10 maanden: aanpassingen en investeringen die Campina moest doen bij de boeren, de fabrieken en in het logistieke proces.
- Het gaat hier om het creëren van de grootste gedifferentieerde melkstroom in Nederland.

Nieuwe partners in de keten: Schoolfruit

Schoolfruit meegeven met schoolmelk.

Er loopt een onderzoek om vanaf begin 2009 schoolfruit aan te bieden.

Basisscholen krijgen bakjes vers gesneden fruit aangeboden

Het fruit wordt meegegeven via het distributienetwerk voor de schoolmelk. Dagelijks voorziet Campina ongeveer 110.000 kinderen op 3.000 basisscholen van schoolmelk. Als al die kinderen één bakje van 70 gram fruit gaan snacken, ontstaat een behoorlijk volume, goed voor zuivelketen en fruitketen

Voorwaarde is dat het schoolfruit lekker is. Anders wordt bij de kinderen het tegendeel bereikt.

Door wegvallen van de melkquotum kan de Nederlandse melkveehouder investeren in groei.

De melkplassen en boterbergen in Europa zijn verdwenen.

- Sinds 1984 is er in Nederland een melkquotum: Iedere individuele melkveehouder heeft een melkquotum: geeft het recht een bepaalde hoeveelheid melk te produceren.
- De melkquota zijn ingevoerd omdat er in de Europese Unie meer melk werd geproduceerd dan geconsumeerd. De overschotten worden met subsidies op de wereldmarkt afgezet.
- De zuivelsector moet nadenken over de verdamping van de quota, de melkproductie in kwetsbare regio's enz. "De melkproductie is immers geen pokerspel".
- De melkquota zijn in 2015 verdwenen. "In een landbouwbeleid dat boeren aanmoedigt om in te spelen op marktevoluties horen quota niet thuis".

Hoe?

- Ps:Nieuwe technologieën (ICT, Robot)

Zorgboerderij goed voor autistische kinderen

- Zorgboerderijen zijn een goede plek voor kinderen met een autistische aandoening. Maar de zorgboer of -boerin moet bijgeschoold worden over de specifieke problematiek van de kinderen, inclusief organiseren van overleg met de professionele hulpverlening.
- Wageningse onderzoekster Reina Ferwerda constateert:
  - Groei zorgboerderijen: In 1998 waren er 75; in 2008 zijn er 878.
  - 1/3 van de zorgboerderijen is bestemd voor kinderen met een autistische stoornis. Andere zorgboerderijen zijn onder meer voor dementerende ouderen en gehandicapten.
  - Leven op de boerderij geeft autistische kinderen rust, ruimte en structuur.
  - De landbouwhuisdieren hebben een positief effect op de moeilijkheden met contact maken.
  - Het erf biedt ruimte om vrijuit te kunnen spelen.
  - Een zorgboer of -boerin kan hooguit twee kinderen tegelijk voldoende aandacht geven.
  - Knelpunten zijn de wachtlijsten, opvang in de weekeinden, lage vergoeding voor de zorgboer, concurrentie met andere bedrijven en onduidelijkheid over de handelwijze bij de uitbraak van dierziekten.

De ondernemende melkveehouder ook!

“Jeu de Boer”

- Ondernemers in de melkveehouderij konden zich volledig richten op het eigen bedrijf.
- Door een sterk toenemende internationale concurrentie hebben we nu een vraagmarkt i.p.v. een aanbodmarkt.
- De wens van de eindgebruiker van melk en melkproducten staat nu centraal te staan.
- Dit is de start voor de vorming van sterke ketens: optimale ketens waarin de verschillende partijen samenwerken.
- *Ondernemerschap = Keten bewust zijn!*

Zuivelketen

Van huis aan huis naar supermarkt

- Opvallende veranderingen in de afzetkanalen.
  - 1956 werd ruim 90% van de melk aan de deur verkocht.
  - 2005 ligt vrijwel de gehele markt in het koelschap van de supermarkt en is de melkboer een zeldzaam fenomeen.

Langere keten

- De supermarkt als belangrijkste verkooppunt van zuivelproducten. Hiermee is de afstand tussen consument en primaire productie groter geworden.

Zuivelketen

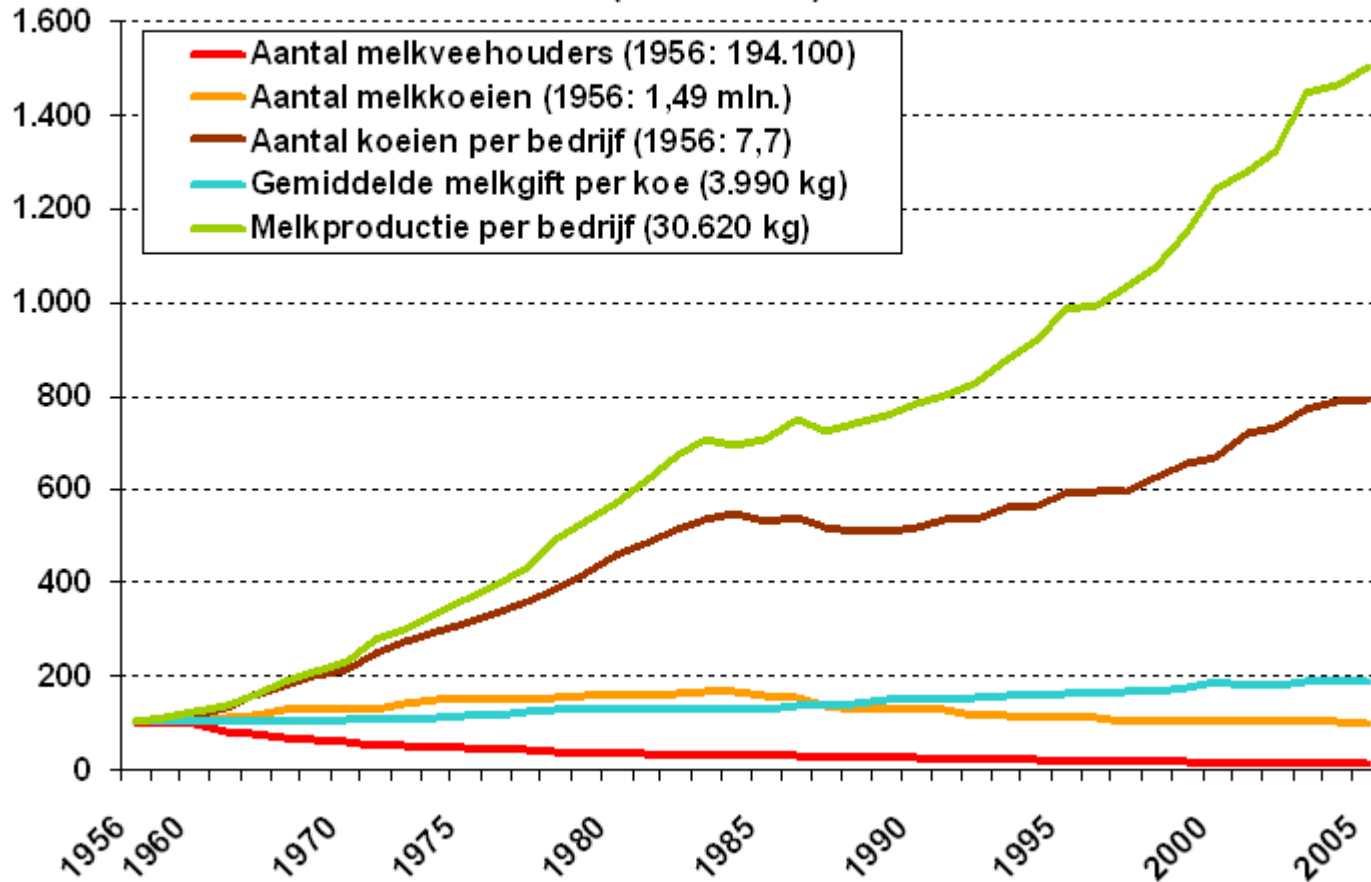
Van Koe tot Koelkast

Er is nog veel te halen in het optimaliseren van de huidige

keten”

Structuurontwikkeling in de Nederlandse melkveehouderij
(1956-2005)

Zuivelketen

- **Kwaliteit in de keten**
- **Economisch rendabel**
- **Duurzame zuivelproductie**
- **Dierenwelzijn**
- **Natuur en milieu**
- **Voeding en Gezondheid**
- **Derving; Voedselverliezen**

De duurzame Keten

- Van oudsher houdt de agri-food sector zich bezig met het voortbrengen van voldoende en veilig voedsel tegen een acceptabele prijs. Vraagstukken waren: productiviteitsverhoging en beschikbaarheid van veilig voedsel. Nu ligt de nadruk vooral op behoud van internationale voorsprong, bevordering van innovatie, bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit van leven (welzijnsbevordering, via bijvoorbeeld zorgverlening, onthaasting, ontspanning, sport, educatie), gezonde voeding, multifunctionele landbouw, duurzame ontwikkelingen en functional foods.
- Ketenkennis (Keten, cluster, ketensamenwerking, ketenintegratie, ketenomdraaiing enz.) is een thema dat in deelsectoren (dier, plant, voeding, enz.) van toepassing is en bovendien verschillende vakdisciplines (marketing, logistiek, bedrijfskunde, enz.) omvat.
- Veel beleidsonderwerpen (biologisch, logistiek, dierenwelzijn, multifunctionele landbouw, ondernemerschap etc.) kunnen alleen worden opgelost als partijen in de agri-food hun activiteiten op elkaar afstemmen. Het belang van ketens en netwerken komt dan ook terug in diverse beleidsnota's van LNV.
- Bedrijven in de agribusiness productiekolommen werken nog te weinig samen. De noodzaak van samenwerking: vraagstukken zijn vaak complex en niet meer alleen op eigen kracht op te lossen. Belangrijk is de klanten van de klant beter en efficiënter van dienst te zijn.
- Ketensamenwerking gaat niet vanzelf. Samenwerken is een vak op zich waarvoor specifieke kennis en vaardigheden nodig zijn. Het stelt eisen aan het bedrijf, aan de ondernemer en aan de medewerkers.
- Het blijkt echter dat ketenkennis en de bijbehorende competenties nog onvoldoende aan bod komen in het onderwijs.

Iedere melkveehouder werkt in een zuivelketen
Wat betekent dit voor het onderwijs?

GKC A-Programma Ketenkennis Kigo 2009

Gerry.kouwenhoven@INHolland

GKC A-programma Ketenkennis:
Gerry.Kouwenhoven@INHolland.nl